

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Noul războiu.

Luni seara, la orele șapte s'au deschis iarăș gurile tunurilor, împraștiind moarte și ruină asupra bieților locnitori din Adrianopol, cari au luat hotărârea eroică de a nu se preda, decât atunci când ruinele se vor prăbuși asupra lor, îngropându-i sub ele.

La Ceatalgea, infanteria bulgară a încercat un asalt asupra grosului armatei otomane, a simulat o retragere, dar turcii, conform ordinului ce îl primiseră, nu s'au mișcat din forturile lor, preferând a rămânea în defenzivă.

Iată, că măcelul s'a pornit de nou, — cu toată laudata intervenție a marilor puteri — și beligeranții istoviți și de o parte și de alta, nu vor mai putea să dea de aci înainte vr'o probă hotărâtoare de vitejia lor.

Bulgarii, cari au dat, în luptele de până acum, dovezi strălucite de vitejie și entusiasm, sunt decimați. Floarea inteligenței lor a rămas pe câmpul de luptă; zeci de mii de oameni s'au prăbușit în câteva săptămâni; sute și sute de milioane au îngreunat bugetul acestei țări, destul de sărace și de altcum. Vorbim de Bulgari numai, ca cel mai remarcabil element al entent-ului balcanic, căci bandele sârbești—grecești—muntenegrine n'au avut nici un rol mai de seamă în acest războiu, decât doar acela al tâlhărilor, ce se folosesc de ocazia binevenită a jafului.

Cât pentru turci, ei par a sta și mai rău încă. Față de armata moderna organizată a dușmanului, oastea osmană atât de înspăimântătoare și glorioasă pe vremuri, azi nu mai prezintă decât fărîme jalnice din vechea glorie de odinioară. Ce e primejdios, e criza internă, ce a-

menință cu ruină totală imperiul otoman. E o dușmănie de moarte între aderenții vechiului sistem și junii turci, cari vor o Turcie cu totul pe baze moderne.

Pornirea plină de avânt a tinerilor turci a întâmpinat, la timpul său, simpatia lumii întregi; dar gestul lor din urmă se pare mai mult un gest de teatru, decât un act de reală valoare politică. Oricât de scump ar fi turcilor Adrianopolul, totuși se pare un lucru prea de tot riscat, a zădărnici pentru el tratativele diplomaților dela conferența din Londra, chiar în clipa când pacea era stabilită și nu lipseau decât iscăliturile. Prea e hazard, să pui, pe o singură carte zeci de mii de vieți, sume enorme de bani, și, pe deasupra, să falfăi torța aprinsă deasupra butoiului încărcat cu praf de pușcă.

Ostilitățile au început de nou și lumea civilizată azistă la măcelul cel mai fără de seamă al istoriei contimporane.

Adagiul eroic al turcilor tineri de „a muri mai bine n luptă” pare a mai fi pierdut din energia primelor zile. Azi se colpoartă zvonuri despre predarea Adrianopolului, în condițiile cu cari au trecut Tripolitania sub stădânirea Italiei, rămânându-i sultanului anumite prerogative, mai ales ca șef al religiei mohamedane.

Lânzezeala beligeranților ne dă nădejdea, că marile puteri vor reuși totuși — în ora a douăsprezecea, ce e drept! — să curme odată acest măcel sălbatic și înflorător.

Cei doi beligeranți sunt destul de zdrobiți sufletește și trupește, ca să nu mai prelungească la infinit războiul, și să folosească cel dintâi prilej de a-și întinde în sfârșit, mâna de pace.

Cu tot bubuitul tunurilor dela Adrianopol și Ceatalgea, el nu ni-se

pare a prevesti un măcel mai îndelungat. Beligeranții de mai înainte sunt oboșiți de moarte; România, după toate aparențele va primi desdăunările din dreapta Dunării, îndatăce Bulgaria va afla un pretext acceptabil în fața opiniei publice bulgărești, ce nu voeste să știe de predarea nici măcar a unui petec de pământ.

Și așa cad dela sine și complicațiile dintre Rusia și Austro-Ungaria, respective: tripla alianță.

Dacă toate aceste se vor realiza, lumea va răsufla mai ușurată, întrebându-să totuși: Atunci ce rost au avut amenințările contiune și mobilizările la periferii, cari singure au costat sute și sute de milioane?

Un dar princiar. Episcopul catolic croat din Diacovo dr. Ivaș Krapac a făcut o fundație princiară pentru dieceza și preoțimea sa. A dat anume pentru regularea plăților capelanilor și a pensiunilor preoțești 639,679 cor. 02 fil. Preoțimea diecezană s'a prezentat în 30 ian. aproape în număr complet la rezidența episcopoească, ca să mulțumească episcopului generos pentru acest dar extraordinar. Oratorul festiv a zis între altele următoarele:

„Stăm cu supunere fiască în fața Excelenței Tale. Am venit cu toții, a venit care numai a putut, ca să sărutăm mâna binefăcătoare a Arhipăstorului nostru. Nu vrem să vătămăm modestia apostolică a Excelenței Tale, nici memoria glorioasă a înaintașilor, când constatăm, că Ex. Voastră în cursul celor doi ani cât ați păstorit dieceza aceasta, ați creat o administrație perfectă și ordonată. Primul gând V'a fost, ca să ridicați dotațiunea modestă a canonicilor, prin ce ați împovărat pe veci de bună voe venetele episcopești. Cu 300 mii de cor. ați făcut posibil, ca să se ridice un seminar nou, care se corăspundă cerințelor moderne. Ați renovat rezidența episcopoească. Ear acum ați regulat plata capelanilor și penziunile preoților. În doi ani V'ați ridicat astfel un monument mai durabil decât bronzul, în inimile preoților și în istoria diecezei”.

Episcopul a răspuns, că ceea ce a făcut i-a fost datorința, pentru care nu așteaptă nici o recunoștință. Ii cade bine totuși manifestarea aceasta, de alipirea și dragostea

preoției sale și îi roagă pe toți, ca mai ales în împrejurările de azi, să fie la culmea chemării lor.

Haidudorogh croățesc. Foile aduc o știre neașteptată, care va face încă mult sânge rău în Croația. E vorba de înființarea unei episcopii catolice în Fiume. Acest oraș aparținea până acum iurisdicției episcopului croat din Zeng. Guvernul maghiar se ocupă cu idea înființării unei episcopii de mult iar maghiarii și italienii din Fiume încă au urgitat mereu rezolvirea acestei chestiuni, căci prin aceasta cugetau, că vor scăpa de croați, cari și-au impus limba lor în toată administrația bisericească. Acum așa se vede, că se resoalvă și chestiunea aceasta. Foile guvernamentale spun, că Roma și-a dat invoirea, ca în Fiume să se ridice o nouă episcopie catolică, care să fie supusă mitropolitului-primat de Strigon.

Cvîncvenalele preoților. Am amintit la timpul său, că în ministerul de culte s'au ivit anumite dificultăți cu privire la cvîncvenalele preoților „catolici“. Din cauza aceasta foile protestanților au dedus, că guvernul nu va rezolva chestiunea cvîncvenalelor preoțești, până ce nu va eși la capăt cu catolicii. O foaie guvernamentală anunță acum că ministrul Zichy e gata cu calculările oficioase și chestia va fi rezolvită în curând. Mai ales că sumele necesare sunt luate deja în budgetul din est an.

Pentru plugărima noastră.

(Continuare și fine).

Ce e dară de făcut pentru a prelungi timpina, pe cât e posibil, răul ce o așteaptă pe plugărima noastră și împreună cu ea, pe noi toți?

Iată ce:

FOIȚA.

Lourdes.

— După dr. Ch. C. —

Era după amiază. Din spre mare să ridicase o negură deasă și grea. Incepuse să ploaie mărunț, ca și cum ar cerne. Pe cer nu se vede nici un punct mai luminos.

Intreagă natura e așa de posomorită. Să pare, că a sosit ziua judecării. Oaspeții îngrijiați își pierd privirea în imenzul mării.

O femeie frumoasă și tinăra din Paris, cu atâta duiosie vorbește bărbatului său:

— Ghiță nu vom putea uita nici odată petrecerea slabă ce am avut-o în vara aceasta. Ce vreme grozavă!

— Dar dragă, ce să fac. Sunt eu de vină că tot plouă?

— Câtă apă Dzeule. Și cum plouă! N'am văzut în viața mea atâta ploie.

— Da. E o adevărată Zahara — din apă.

— Știi ce Ghiță, să mergem de aici. Să căutăm un alt loc.

— Dar unde?

— Ori unde numai să ieșim din cuibul acesta. Eu nu mai pot suferi. Mă înec aici.

1. Cărturarilor noștri dela sate, preoții, învățătorii, notarii ș. a. vor aduna poporul și se vor sfătui împreună asupra relelor, cari bat la ușe, iar unele au intrat și în casă.

Vor constata că fiecare locuitor decât grâu de primăvară are trebuință pentru sămănat?

Se va compune o listă, care va conține numele proprietarilor, cantitatea de sământă trebuincioasă de fiecare, prețul aceleia și însoțită de o petiție, în care se va arăta și ultima stație a căii ferate, se va trimite cât mai peintârziat deadreptul la „Magyar Mezögazdák Szövetkezete“ Budapesta (V. Alkotmány utca 31), care va îndeplini comanda, cum am arătat și în numărul trecut al revistei, în rândul în care ele au intrat, cu prețul de K 28, de maza metrică, incluzive sacul și transportul până la stația căii ferate a cumpărătorului. Numita societate a fost însărcinată de dl Ministru de agricultură cu Nr. 109.237 dela 11 Ianuarie a. c. să adune grâul trebuincios și să-l vândă agricultorilor în condițiunile arătate.

Un rău mare e, că tocmai acum, plugărima noastră este lipsită de parale, iar băncile, în criza ce bătue încă, nu-i pot sări într'ajutor cu sumele necesare.

Și totuș ar trebui să se găsească o modalitate pentru obținerea creditului necesar în scopul arătat, intervenind, s. e., băncile ca mijlocitoare între creditor și cumpărători. Altfel cu greu va putea obține plugarul rezultate multumitoare în strămtoaarea în care a ajuns.

Cumpărând plugarii grâul de primăvară din piață sau pe alte căi ușor s'ar putea înșela amar. Se vor găsi mulți speculanți, cari vor profita de situația critică și de neștiința plugarilor, vânzându-le grâu de

toamnă în loc de grâu de primăvară. Nu e așa ușor a deosebi aceste două soiuri de grâu; de aceea bine să grijească oamenii noștri, pentru că sămănând grâu de toamnă în loc de cel de primăvară, nu vor avea de loc recoltă.

Ținem să spunem aici, după „Fito-technia“ de dl dr. G. Maior, că grâul de primăvară se potrivește mai bine pentru regiunile răcoroase ale colinelor și muntelui, cari sunt ceva mai umede.

Grâul de primăvară se samăna de timpuriu prin Martie sau la începutul lui Aprilie, îndată ce s'a dus zăpada și s'a svântat pământul. Pentru el este mai bine ca arăturile necesare să fie făcute din toamnă și primăvară, locul să fie numai grăpat pentru a-i forma țărâna necesară pentru îngropat.

2. Neputând sămăna la timp grâu de primăvară, fie din cauza lipsei de sământă, fie din cauza timpului nepriincios, se va sămăna orz sau ovăs. Orzul, în cazuri de mare lipsă, se poate întrebuița la facerea pâinii. În unele regiuni mai sărace orzul se întrebuițează de obicei spre acest scop.

Orzul are vegetația cea mai scurtă dintre toate cerealele, căci în 2¹/₂—3 luni de zile el ajunge la coacere deplină. De aceea cultura lui se urcă mai sus la munte și mai departe către polul nordic, decât ori care altă cereală. El suportă atât căldura cât și răceala.

Oarzele de primăvară se samăna totdeauna după o plantă de săpat, cum sunt: cucuruzul, napii, cartofii, rapița, trifoiul de un an, leguminoasele etc. Terenul se prepară încă din toamna anterioară.

În pământurile sărace nu e bine să se samene.

Orzul se poate sămăna cât de timpuriu, prin Februarie și Martie. În regiunile mai răcoroase el se samăna în Aprilie, iar la

— Dar dragă, peste tot locul plouă, nu numai aici. Cetește numai ziarul: „Din toate părțile vin știri, despre ploi ternețiale. Răurile au crescut și amenință cu ieșirea din alvie. Oaspeții dela scâlzile de Trouville tremură de frig...“

— Cred.

— Dar dacă ploaia nu va înceta, ceea ce e foarte probabil...

— Ghiță, să-ți spun ceva. Ce ai zice, dacă am merge în ținutul din partea sudică a țării?

— În partea sudică? Dar unde?

— Cât mai, spre sud. Acolo unde ceriul e azuriu și razele soarelui sunt mai ferbinți. Doresc să văd soarele. Altcum mor. Să ieșim din negura și din ploaia aceasta. Nu mai pot suferi atâta apă! Sărmani marinari! Ce viață pot să aibă și ei... Tot apă și iarăși apă... Inchipuiți era să mă mărit după un marinar!

— Nu spușe; vezi, aceasta nu mi-ai povestit-o nici odată.

— Din întâmplare, tu ai intervenit... Dar așa, că mă vei duce de aici? Vom merge unde-va spre sud. Te rog Ghiță nu-mi contrazice; să plecăm cât de îngrabă.

— Nu trebuie să ne prea grăbim. Dacă ai avea cel puțin un plan bine chibzuit...

— Un plan? Cum să nu am. Am și zece, douăzeci și o sută dacă volesti.

— Să auzim.

Femeia se așeză la masă și veselă în-

cepe să răsfoiască un Calauz pentru călători. Vorbește agitată și foarte repede.

— Nimes? Nu acolo acum sunt lupte cu taurii. Am fost odată... și mi-a părut rău... Avignon? Nu este nici o viață. Marseilles? Acolo e ciună.

— Nici vorbă.

— Ba da. E adevărat. Corăbiile indiene să prea imbulzesc acum acolo... Niza? Acolo merge lumea numai în vreme de iarnă. Și de altcum și acolo e multă apă... Cannes? E plin de baccili... și acolo încă e apă...

— Atunci să mergem la Biaritz? — Întrerumpe bărbatul.

— La Biaritz? Este și acolo apă?

— De bună seamă, că este, doar e pe țârmurul mării.

— Ei dar. N'am nici o plăcere să mă merg pe țârmuri de mare. Mi-a fost de ajuns până acum.

Ūimită să lovește cu mâna peste frunte.

— Ei, o idee splendidă! Ce admirabil! Și ce bine! Te rog Ghiță, promite-mi înainte, că îmi vei împlini cererea. Promite-mi îndată pe ce ai tu mai scump!

— Bine, spușe-mi te rog ce volesti?

— Știi unde să mergem? La Lourdes!

Bărbatul o privește uimit. Zâmbește.

— Dragă, ai înebunit? Ești tu conștient de ce spui? La Lourdes? Dar te rog...

munte numai pe la începutul lui Maiu. Mai bine să se dea mai des decât mai rar.

3. Cum pământul este și va fi, cu siguranță și în primăvara, ce se apropie mai plin de apă ca în alte primăveri și cum, în chipul acesta, ar putea să se întârzie facearea sămănăturilor obicinuite, aflăm că e necesar să atragem luarea aminte a plugarilor noștri și asupra următoarelor împrejurări:

Cucuruzul nostru se coace în 150—180 de zile. Varietățile mărunte, s. e., Cincantinul se coace în 90—100 de zile. Acest cucuruz, deși este mărunt la tulpă și boabe, este una din varietățile cele mai bune pentru noi, din cauza productivității și a greutății.

Deci în primăverile excepționale, cum poate să fie și primăvara viitoare, ar trebui sămănat cincantin, care dezvoltându-se mai repede, poate fi sămănat și mai târziu și totuși să se coacă înainte de căderea brumei în Septembrie. El trebuie sămănat, în tot cazul, când prima sămănătură de cucuruz obicinuit nu a răsărit.

Altă varietate de cucuruz este cucuruzul scorumnic, numit și săcuesc, care se cultivă pe ambele laturi ale Carpaților până la 800 m. înălțime și se coace în 100 de zile. Pentru regiunile muntoase de la noi și pentru ani excepționali el este neltecut și greu de înlocuit cu altul.

4. Pentru cazuri extrem de nepriunicioase cu privire la sămănatul de primăvară și când plugarii nu ar fi orientați asupra întrebării, că ce ar trebui să sămene în unele locuri, cari nu au putut fi sămănate la timp cu grâu de primăvară, cu orz, cucuruz sau ovăs, — le aducem aminte, că mai sunt două plante, cari dau o hrană bună pentru om și cari odinioară se cultivau la noi pe o scară întinsă. Aceste sunt:

a) Meiul sau mălaiul mărunt, care este una din bucatele cele mai vechi și odinioară

se întrebuița în mare măsură la alimentațiunea popoarelor. El servia la Daci și Geți la făcutul mălaiului (pâinii) și a mămăligii. Înainte de a se introduce cucuruzul, el forma la Români nutremântul principal. El rezistă bine la secetă; este însă tare simțitor contra înghețurilor. Ii plac terenurile calde, bogate și curățite de buruieni. În terenurile nisipoase și în luncile bogate dă recolte fabuloase. Trebuie 30—50 litri la hectar, 20—30 litri când îl sămănam cu mașina.

Se sămăna de la 1 Maiu înainte și se coace de timpuriu dând 13—40 hectolitri boabe la hectar.

b) Hrișca sau hrișcă. Față de teren este puțin pretentioasă. Ea reușește bine pe orice teren numai să fie bogat de la natură, adică în terenurile nisipoase, humoase și mareaçoase, precum și pe terenurile de curând secate și în țelinile sparte din nou. Ea este una din plantele cele mai sigure. În pământurile ce sunt de multă vreme în cultură hrișca se sămăna totdeauna ca ultima plantă după gunoie. Față de plantele premergătoare este puțin simțitoare, se poate cultiva cu succes după orice plantă. Mai des se cultivă în locul cucuruzului compromis (care nu a răsărit, sau a fost bătut de brumă) și a altor plante, pe cari a trebuit să le întoarcem, din cauza nereușirii, primăvara târziu, căci ea, cu vegetațiunea ei scurtă, încă tot se face. Ii e de ajuns o singură arătură. Se sămăna târziu de tot, pe la finea lui Maiu și prin Iunie, fiindcă ea este foarte simțitoare contra răcelilor. Hrișca și meiul sunt ultimele sămănături de primăvară. Se sămăna un hectolitr la hectar, iar când se sămăna în rânduri și numai 80—90 litri. Se seceră pe la finea lui Aug. și începutul lui Septembrie. Din ea se poate face atât pâine, cât și mămăligă, destul de bune amândouă.

*

De încheiere repetăm: e timpul suprem să producem o mișcare generală pe întreaga linie și să deșteptăm interesul tuturor plugarilor și cărturarilor noștri dela sate, cum și al tuturor primăriilor comunale, ale reuniunilor de agricultură, al băncilor, al însoțitorilor de credit, al celor de consum și de valorizare, pentruca fiecare să-și facă datoria în scopul prentimpinării și delăturării sau măcar micșorării primejdiei semnalate de noi în articolul de față, primejdie care ar putea să involve în sine pagube de zeci și chiar sute de milioane și să fie amar simțită, pe ani înainte, de plugărirea noastră și, cu ea împreună, de noi toți.

(Revista economică).

Corespondințe.

In cauza umblării cu crucea.

Păr. Septimiu Popa în nr. 8 al „Unirii“ sare întru apărarea acelor, cari au fost combătuți în notița din „Cuvântul Adevărului“ nr. 1, pentrucă la Bobotează trimit cu crucea la stropirea caselor cantorii și alte persoane laice singure. Ne place modestia, cu care păr. Popa, — cu a cărui polemie nu acum ne întâlnim prima oară — declară că nu are pretenția să fie rezolvat chestia, dar îl facem atent pe iubitul confrate, să nu se angajeze pentru apărarea unor lucruri, cari nu merită zelul și acribia polemică a sf. sale. Căci în Cuvântul Adevărului se vor combate și alte abuzuri și rătăcirii, cari se află ici-colea în praxa noastră pastorală, asupra cărora veniva timpul, când negreșit se va reveni și din parte mai înaltă!

Trimiterea cu crucea la Bobotează a

Fumează mai departe și încearcă să zimbească ironic.

— Ce ideie mai ai și tu dragă, ce ideie!

* * *

Spațul dinaintea Bazilicei gemo de miile de peregrini, iar pe calea ce duce la Peșteră, lumea se imbulzește să ajungă cât mai îngrabă.

Se pare, că valurile unei mări extinse, încearcă să lovească stânca de lângă râul Cave.

Și aceasta mare să mișcă încet, murmură lin, dulce, ca și valurile unei rugăciuni cucernice...

— Magdalenă, tu ești foarte obosită.

— Da sunt. Totuși voi aștepta până în sfârșit.

Și tinăra femeie pariziană îmbrăcată într-o haină albă, cu o pălărie modernă, să pierde prin mulțime. E ca și o floare frumoasă, dezvoltată, pe care vântul dela miazăzi a adus-o aici.

De unde-va departe, să aude un zgomot mut. Bolnavii încearcă să se ridice din paturile lor. Rostesc rugăciuni ferinți. Increderea le este tot mai mare.

Un strigăt neobicinuit, un strigăt după ajutor răsună prin aer. Omul speriat să cutremură în întreg trupul. „Isuse dacă vrei, poți să mă vindec!“ „Isuse vindecă-mă!“ „Isuse Fiul lui Davie, îndură-te spre mine!“

În colț apare procesiunea cu sf. Euharistie...

Să produce o mișcare vie prin mulțime; bolnavii își întind rugător brațele spre Trupul Dlui; ochii le sunt plini de lacrimi, iar buzele lor rostesc rugăciuni adânci — așa a umblat cândva Isus prin Iudea, printre popor...

Din nou răsună acelaș glas rugător: „Isuse, o Isuse dacă vrei, poți să mă vindec!“...

Puțină pauză și iarăși un strigăt:

— Isuse, Isuse... ce s'a întâmplat cu mine? Da... m'am vindecat... bzeule, ce e aceasta? Sănătos!... Mărire ție Doamne!...

Și mulțimea se imbulzește sa vadă, începe să cânte, să repețească cuvintele de mulțumită: „Mărire ție...“ cu atâta însuflețire, că nu poți să nu te înduioșezi.

— Ghiță, ce zici când vezi acestea?

— Ce zic? Mai știu eu... Privește-mă! Lacrimi ferbinți îi brăzdau fața.

— Am plâns ca și un copil.

— Dar... eu de altcând! — și emoționată, biata femeie abia mai poate grăi.

* * *

Jos, în Rozariu, scaunele de mărturisire sunt pline. Magdalena foarte îngrijată privește în jur. Caută unde sunt mai puțini la spovedit.

Aici sunt vre-o zece... Trebuie să mai aștepte un ceas... Cu toate că biata femeie

e foarte obosită... Dincolo sunt numai opt... Să grăbește acolo... dar deodată se oprește. Abia o mai țin picioarele. Un bărbat tinăr așteaptă la scaunul mărturisiri... Cu capul plecat... cu mâinile împreunate spre rugăciune... Nu se poate? Să fie adevărat?...

E soțul ei!

Soțul ei păgân și ateist.

Să apropie de el.

— Nu se poate, Ghiță tu ești?

— Dar... dar... eu...

— Și ce faci... tu... aici?

Bărbatul liniștit, serios o privește în față și respicat îi zice:

— Vezi... aștept să ajung și eu la rând...

Ioan Popu-Câmpeanu.

Cugetări.

Esperiența e cel mai bun dascăl.

*

Cel-ce începe lucruri multe, puțin sfârșește.

*

Trăiește învățând și vei învăța se trăiești.

*

Omul leneș nici-când nu are timp a face ceva, totdeauna e ocupat.

cantorilor ori altor mireni, singuri e numai unul dintre acele regretabile aberații, cari s'au introdus în timpurile puțin luminate ale bisericii noastre. Atari aberații sunt: cuminecarea pruncilor bolnavi din partea cantorilor (cunosc parohie, unde lipsind preot s'a întâmplat aceasta acum 4 ani!), îngroparea morților, cetirea molitvelor, deslegărilor (de jurământ, blăstăm) prin cantori, păstrarea sf. Cuminecături prin căsi private și diferite abuzuri cu ea, ș. a.

Se știe, că alta e apa sfințită și alte lucruri (stălparii, tămâie), pe cari le duc creștinii acasă spre folosință, și alta e stropirea cu apă sfințită și întinderea crucii spre sărutare, ce se face la sfințirea apei. Aceasta numai prin preot se poate face, căci numai preot poate sfinți apa. Se vede clar din Euhologiu (pag. 132.) unde se zice: „după aceea preotul sărută onorata cruce, asemenea și tot poporul. Și stropeste pe toți cu apa cea sfântă... iară cantorii cântă“. Iar aceasta se face la Bobotează, numai cât se umblă acasă la creștini, ca să sărute toți crucea și se stropesc casele; astfel trece interval mai lung între sfârșitul acestui act și între propria zisă sfințire a apei. Ambele sunt înse părțile unui întreg moral. Deci cel ce trimite cantorii cu crucea în sat tocmai așa face, ca și când la o feștanie după ce cântă „Mănuiește Doamne, poporul tău“, ar da crucea și mătușul cantorului să stropască el și să o dea spre sărutare.

La noi nu, dar în biserica latină avem enunțaiuni lămurite în privința aceasta, unde se spune expres, că nici diaconul n'are drept să stropască: „cui sicut non convenit benedicere, sic nec aspergere populum nec orationes in ecclesia“ cântare *non obstante consuetudine contraria, quae potius corruptela, quam consuetudo dici debet, cum sit contra rubricas...* (vezi Schüch, Pastoraltheologie 13, 1905 p. 894). Acea într'adevăr e de mirat, că există obiceiul, cum spune pâr. Popa, că la sfințirea apei sărutând preotul crucea, îl stropeste cantorul. Obiceiul acesta sunt convins, că nu cu aceea considerație iperzeloasă s'a introdus, ca să nu fie același ministru și subiectul sacramentalului!

Să vedem partea practică a lucrului.

Pâr. Popa nu-și poate închipui, ce ar fi, dacă preotul bolnăvindu-se înainte de Boboteaza, n'ar avea cine să umble cu crucea, opriți fiind cantorii. Ar trebui să rămână stropirea caselor, „ceace abia se poate închipui“. Ba se poate închipui. Cu o zi două mai târziu ar veni preotul din vecini și ar umbla el; iar dacă nu e neapărat de lipsă să umble preot cu crucea, nici de umblarea cantorilor nu e lipsă, căci atunci credincioșii înșiși pot duce apa sfințită de preot ori adusă din alt sat. să-și stropască căsile. Deci pe lângă teoria celor cu cantorii, ar trebui abrogată cu totul datina de a umbla cu crucea.

Cumcă în parohiile muntoase umblarea cu cruce 3—4 zile de rândul „prin prăpăstii stâncoase și prin nămeți uriași de zăpadă“ (ce a fost trecerea lui Hanibal peste Alpi pe lângă asta!) ar periclita viața preotului, iară nu e de temut. Subscrisul are parohie muntoasă, poate cea mai mare parohie la noi cu un preot, cu aproape 3000 credincioși respirați pe un teritor de 12 km², umblă 3—4 zile cu crucea, dar dacă n'ar avea și alte ocupații, de parohie nu și-ar teme sănătatea. E greu, nu-i vorba, după um-

blare de 3 zile să mai celebrezi și să ieși la rău, plane 2 zile una după alta (la 2 biserică), dar odată se întâmplă într'un an și apoi — se poate folosi și vechi, unde-ș căsile departe una de alta.

Pâr. Popa ce-i drept, amintește de ceva pierdere materială, ce ar avea prin aceea, că nu umblă pretutindenea cu crucea, dar mie mi-se pare, că chiar contrarul contribuie la susținerea praxeii vechi. Pe cât știu eu, preoții își au partea lor și din ofertele, ce le primesc cantorii singuri umblând, deci materialicește nu sunt interesați la o praxă mai corectă. Cel puțin în parohia mea așa a fost. Iar chefurile și ospătățile înceată, dacă cantorii cu preotul umblă și nu singuri vărsând apa sfințită și pierzând crucea din mână.

În sfârșit, umblarea cu crucea e un foarte efectiv mijloc pastoral în mâinile preotului. Aveam în parohie un concubinar, de vre-o 10 ani în aceasta relație, pe care cu nici un mijloc, cercat-am destul, nu l-am putut face să se cunune. Umblând cu crucea anul acesta l'am preferat! N-au trecut 10 zile, creștinul meu, tânguindu-se de rușinea, ce l-a ajuns, a venit și a făcut contractul de căsătorie.

Iacă, iubite pâr. Popa, motivele, pentru cari Cuvântul Adevărului a ținut de lipsă să aducă pe tapet aceasta chestie pastorală, făcându-și observație pe cari le ține de adevărate. nb.

Pagini științifice.

Un scriitor sas din v. 18 despre noi.

La sfârșitul v. XIX. găsim mai multe manuale, cari se ocupă — mai mult sau mai puțin amănunțit — cu geografia Ardealului. Cel mai de seamă și mai temeinic lucrat e lui Gottlieb v. Windisch: *Geographie des Grossfürstenthums Siebenbürgen*, apărut la 1790. Mult mai mic ca estensiune și mai defectuos ca informații geografice și etnografice e manualul unguresc al lui Eder, asupra căruia voiesc se stăruie de data aceasta.

Cartea e scrisă ungurește, în vreme-ce cărțile anterioare de geografie sunt scrise aproape, numai latinește sau nemțește. Titula cărții sună: „Erdely orszög ismertetésének zengéje“. Irta próba gyanánt Eder József Károly. A szebényi Nemzeti iskolák igazgatója. Nyomtatta maga költségen Hochmeister Márton. Kolozsvárt és Szebenben 1792.

Acest Eder e neamț din Ardeal. S'a născut în Brașov la 1769 și a murit în Sibiu la 1811. A funcționat ca preot catolic în Murăș-Vasarhei până la 1787, când trece la Sibiu, ca director al școlii normale naționale de acolo. A fost înfocat aderent al lui Iosif II. și a reformelor acestuia. Eder împreună cu G. von Hermann sunt cei mai însemnați croniciari ai sașilor în v. XVIII. (Lucră pe basa izvoarelor. Cu ei se deschide o epocă nouă cu istoriografia săsească.) Activitatea literară ș-o începe în 1791 cu *Supplex libellus Valahorum cum notis criticis*, iar în 1792, în favorul sașilor și pentru apărarea drepturilor lor, scrie: *De intis iuribusque primaeris Saxonum Transilvanorum*. Tot în acest an scoate și geografia amintită. A mai scos, între 1792—1803 și

donă volume de documente vechi privitoare la istoria Franciei. Manualul lui de geografie e mic, are numai LIII. (53) și un „Elenchus“ de 38 pag. cuprinde cetățile, orașele și satele din Ardeal.

Ca izvoare citează, într'o notiță îndată la început, pe Reichersdorff, pe Benkő și pe Windisch. Ambițios și încrezut în valoarea cărții sale, nu uită să adaugă, că între lucrarea sa și a autorilor pomeniți, pe lângă deosebiri de limbă, mai sunt și alte deosebiri. Deosebiri sunt e drept, dar durere, că prin ele înloc să se înalță, se scărțiează jignitor valoarea cărții. Partea orografică e simțitor de defectuoasă. De și calcă puțin pe ambiție putea să compileze pe Windisch, mai ales în partea aceasta care la dânsul e neasămănat mai completă.

O se redau pe scurt ceea ce spune despre noi. — „Valahii“ sunt aduși de Trăian, Aurelian și trece peste Dunăre. Vor fi rămas unii și aici, în Ardeal, ca selavi ai goților. Numărul lor s'a sporit mai târziu prin imigrări din principatele dunărene. Astfel de români, veniți de aiurea, găsim în Teiuș; diplomele vechi pomenesc mai multe localități, cari au primit „valahi pribegi“, așezându-i pe la margini. Alții, urându-li-se de viața din munți, s'au străcurat în Ardeal, unde fără știrea domnilor de pământ au întemeiat sate. Un astfel de sat (Ufalău), a fost aprins la porunca lui Matia, în 1487. În multe locuri, după Aprobate, asupresc pe celelalte popoare și le stăpânesc volnic hotarele. Mai ales sub Mihai Vodă s'au străcurat mulți din „Valahia“ în Ardeal. Tot cam atunci s'au ieuit mulți și în localitățile săsești, deși încă sub Andrei II stăpâneau în comun munții de graniță ai țării. Prin „străcurări“ din țările vecine, „valahii“ s'au înmulțit așa de tare în Ardeal, încât întrec cu numărul pe toate celelalte „națiuni“. Închipul acesta s'a întâmplat, că localități oarecândva curat săsești, acum sunt locuite și stăpânite de valahi, pentru-ce sașii cumintându-se, au în unele localități astfel de lege, ca păstorii valahi primiți să nu poată avea cu drept de stăpânire nici casă, nici pământuri (nota 3. p. 38). Se ocupă cu prăsirea vitelor, cu cărușia și tot felul de muncă grea (parasrt munka) ei o fac, așa că și țărani de alt neam își țin slugi valahe.

De fire sunt porniți, trăgători și ții-tori la mânie; trăiesc simplu și se îmbracă simplu; mai ales bărbații, a căror haine le pregătesc femeile. Nici nu e lucru rar să vezi femei, cari cu furca în brâu umblă după vite, merg în oraș și tot cu furca în brâu își fac tot felul de lucruri. În moralitatea veche a acestui neam, pe care o aflăm amintită la unii scriitori vechi, cum și în legile țării, deși nu se poate tăgădui fiind vorba de țărâniea valahă, totuș se poate intrucâtva scuza, dacă luăm în socotință că neștiința acestor oameni vrednici de compătimitire și disprețul de care se împărtășesc, au isvorit din starea lor slabă și din soartea lor de jos...

Nu se poate ceti fără consternare compătimitoare, că în vechime „valachimea“ era bănuită pentru toate hoțiile câte se făceau. În v. XV era în Ardeal următoarea lege, întărită de altfel și de regele Matia în 1469: Dacă cineva ș'a putut adormea urma vitei sale furate până în o localitate ungurească sau săsească, locuitorilor li-se permite să joare asupra nevinovăției lor, prin ce erau

măntuiți; dimpotrivă dacă omul păgubit bănuiește a găsi urma vitei sale în un sat valah, atunci nu locuitorii sunt puși la jurământ, ci păgubașul — și valahii sunt siliți să plătească vita pierdută.

Cu toate aceste mulți dintre ei, mai ales aceia pe care soarta i-a împărțit de o creștere mai bună, sunt bărbați potriviți pentru ori-și-ce fel de slujbă. Așa că punerea sub disciplină și obicinuirea cu un traiu mai orășenesc a copiilor din militia de graniță, mai departe școlile întemeiate pe seama acestui popor și în alte locuri afară de cele militare, grija mai mare ce se pune în creșterea preoției, legile dietei din 1791 ce tind la îmbunătățirea sortii iobagilor și alte de asemenea, ne dau nădejdea sigură că cu timpul se vor tomi și moravurile celui mai numărös popor din patria noastră.

P. Suciu.

Reviste.

Răsboiul din Balcani. Vestile ce ne-a sosit până acum, toate adevărate, că la Ciatelja iarăși au început să răsună tunurile, iar Adrianopolul încă e asideiat din toate părțile. Au atacat Bulgarii, iar Turcii numai se apără. Sârbii au trimis ajutor Bulgarilor, iar Rusia a permis Bulgariei, că dacă va învinge, să între în Constantinopol și de acolo să dicteze condițiunile de pace. În urma acestora, guvernul turcesc, e aplicat să cedeze Adrianopolul, însă Sultanul să aibă drept. să-și țină un reprezentant în Adrianopol, chiar așa cum au făcut și italienii la Tripolis, iar moșeele turcesti încă să fie lăsate în pace, să nu să străformeze în biserici creștine. Mai întâiu însă voiește să aștepte și rezultatul armelor. Și chiar pentru aceea e întrebare, că Bulgaria, dacă va învinge va mai face Turciei concensiunile acestea?

† Francisc Xav. Nagl.

Francisc Xav. Nagl, cardinal și arhiepiscop principe de Viena, după o boală de o lună a adormit în Domnul în 4 a c. Tatăl dânsului a fost țaran și avea în cătunul Gobelsdorf din apropierea orașului Horn din Austria de jos 14 jug. de pământ și o casuță, care în anul 1881 era încă pe jumătate acoperită cu paie. Întâiu născutul lui, adormitul Francisc, s'a născut în 26 Noembrie 1855 în Viena, unde tată-său pe atunci fuse portar la o casă domnească. Studiile teologice le-a făcut tinărul Francisc în St. Pölten. În 1878 a fost hirotonit întru preot și a ajuns capelan în Amstetten. În 1879 a trecut în aceeași calitate la St. Georgen am Ybsfelde, iar în toamna aceluiași an a ajuns în Augustineul din Viena, unde în anul 1882

a făcut doctoratul în sf. teologie. Episcopul lui l'a trimis apoi la Roma în institutul S. Maria dell'Anima, ca să se specializeze în filozofia tomistică. La un an mai apoi s'a făcut profesor de sf. teologie în St. Pölten, dar a rămas acolo numai un an, căci în 1884 a fost numit capelan aulic și mai apoi și director în Augustineul din Viena. La dorința împăratului s'a dus apoi la Roma, ca acolo să fie parocul austro-german al bisericii S. Maria dell'Anima și în afacerile bisericesti informatorul ambasadorului austro-ungar de lângă Vatican. A avut parte acolo și de grația dischilinită a Papei Leo XIII, carele îl înșiră între notarii consistorului pontificiu. De acolo porunca împărătească l'a mutat la scaunul episcopesc de Triest. Acolo pe lângă Italiani, Sloveni și Croați a avut să păstorească și pe puținii Istro-români și i-a și cercetat de câteva ori cuprinzându-i deschilinit în dragostea sa. Acolo a spart dânsul rezerva, ce până atunci o păzise episcopatul Austriac față cu partidul social-creștin. A cumpărat în apropierea Triestului o vilegiatură și o a oferit primarului Vienei Carol Lueger ca loc de recreație. Așa s'a imprietinit cu acest bărbat mare al catolicilor din Austria. Tot din Triest a cercetat de câteori pe patriarhul de pe atunci al Veneției Giuseppe Sarto și l'a dobândit de prietin părintesc. Devenind vacant scaunul mitropolitan de Görz, opinia publică candida pe episcopul Triestului; dar el a știut, să decline dela sine dignitatea aceasta și a recomandat de mitropolit de Görz pe fostul său coleg de studii și coleg în slujba de capelan aulic Francisc Sedey, pe atunci canonic în Görz. Dar ivindu-se în anul 1909 necesitatea de a constitui lângă nonagenarul mitropolit Gruscha de Viena un coadiutor, cercurile hotăritoare din Viena în frunte cu clironomul cerură pe episcopul Triestului. Așa a ajuns în sfârșit Francisc Nagl, să fie arhierul cetății sale natale, făcându-se mai întâiu coadiutor arhiepiscopesc de Viena cum iure successionis și mai apoi mitropolit și cardinal lucrând neobosit împreună cu corifeii ceialaltii ai partidului social-creștin spre regenerarea vieții adevărat creștinești în Austria. Dară pronia dumnezească a hotărît, după judecata omenească cu mult prea de timpuriu, să pună hotar luptei ostașului acestuia ales al său. Legăturile de prietinie curată, ce le avea cu câțiva fruntași ai clerului nostru, au avut de urmare interesarea activă cea mai simpatică a lui de afacerile bisericii noastre române unite. În veci amintirea lui!

Noutăți.

Distincție. Confratele nostru dl. *Aurel C. Domșa*, în considerarea multelor sale merite literare și de administrație bisericască a fost distins cu brâu roșu și numit vice-protopop onorar arhidiecezan. Din aceleași considerații l'a numit și Ilustritatea Sa dl episcop al Orăzii Dr. Demetriu Radu asesor consistorial. Confratelui sincere felicitări pentru binemeritata distincție.

Botezul prințului român Mircea. Din București ni se scrie: Duminică la oarele 5 d. a. s-a oficiat în palatul regal botezul nou născutului fiu al Moșteni-

torului de tron A. S. R. Principele Fedinaard primind numele de Mircea. La această solemnitate au luat parte toți membri familiei regale cu excepția mamei noului născut, mai departe principesa de Wied, principele *Eitel Friderich*, corpul diplomatic, ministrii, notabilitățile civile și militare.

Slujba religioasă a fost îndeplinită de Metropolitul Primat S. S. Conon Aramescu, fiind nași M. S. I. Germaniei și rege al Prusiei reprezentat prin A. S. I. *Eitel Friderich*.

În afară de M. S. Impăratul Wilhelm al Germaniei, micul Principe Mircea a mai avut ca nași pe M. S. Regele Carol, pe M. S. Impărăteasa mamă Maria Teodorovna a Rusiei pe A. S. marea ducesă Louisa de Baden pe A. S. Prințul Wilhelm de Hohenzolern pe A. S. I. și R. marea ducesă Maria de Saxa Coburg — Gotha, mama A. S. R. Principesei Maria și pe A. S. principesa Sophia de Wied care după cum să știe, a asistat în persoană la botez.

Din acest incident A. S. I. principele Eitel a fost decorat de către M. S. regele cu cordonul ordinului Carol, generalul von Plessen cu ordinul Steaua României în gradul de mare cruce iar membri suitei sale cu diferite ordine superioare.

Episcopie nouă în Fiume. Din Roma să anunță că Sfinția Sa Papa Piu și-a dat învoirea la înființarea unei episcopii nouă în Fiume.

Din ministru de războiu corporal. Un jurnal din Olmütz spune, că în reg. de infanterie 54. slujește acum ca corporal Czerny fost ministru de războiu în Maroc. El e originar dintr'o comună a Boemiei de miază noapte și a făcut în Maroc carieră frumoasă ajungând până la verdnicia de ministru de războiu. Intorcându-se acasă, să și plinească serviciul militar a fost înrolat ca infanterist în reg. 54. De unăzi a înaintat împăratului rugarea, ca să poată intra în armata turcescă și să poată lua parte în războiu. Dar rezoluția a fost negativă.

Corpul diplomatic al Pontificelui roman. După *Annario Pontificio*, dăm numărul de astăzi al corpului diplomatic al Pontificelui roman. *Nunciaturi* sunt șese: în Viena, München, Bruxelles, Madrid, Lissabon și Rio-Janeiro. Dintre aceste cea dela Madrid e vacantă, iar nunciul dela Lissabon, nu-și ocupă rezidența. Afară de aceste mai sunt șese *internuncii*, anume în Buenos-Ayres (Argentina), St.-Iago (Chile), și în Haga (Hollandia).

Delegațiuni sunt în Bogota (Columbia), S.-José din Costarica (pentru Costarica, Nicaragua și Honduras) și în Lima (pentru Peru și Bolivia).

Au mai fost cândva nunciaturi, internunciaturi, ori delegațiuni și acum se țin numai în evidență în: Quito (Ecuador), Paris, Luxemburg, San-Domingo, inzula Haiti, San-Salvador, Luzern (Elveția), Montevideo (Uruguay și Paragnay), și Caracas (Venezuela). În aceste țări, din cauza divergențelor politice, s'au rupt ori-ce legături diplomatice între ele și vatican.

Francia n'are reprezentant la vatican din 1904, iar Portugalia din 1910.

Nou avocat. Dr. Iuliu Caliani avocat aduce la cunoștință că și-a deschis cancelaria advocațială în Murășludoș (strada poștei).

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de
ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de
EMIL TATAR.

(Continuare).

Acesta a fost motivul pentru care ne-a creat Dumnezeu și ne-a dat trup și suflet. Ne-a creat după chipul și asemănarea sa și ne-a impus totodată datorința, ca să ne nizuim ca asemănarea aceasta, din zi în zi să devină tot mai desăvârșită, tot mai deplină. Ca și cum ne-ar fi zis Dumnezeu: „Te-am creat artist, dar nu vei lucra pentru câțiva secolii sau câteva generațiuni, ci pentru o vecinicie întreagă. Eu însumi, dimpreună cu sfinții și arhangeli mei voiesc se mă delectez pururea în lucrarea ta frumoasă.

Înțelegi acum, că Dumnezeu te-a creat pentru carieră artistică?

„Educarea oamenilor — zicesf. Grigorie-marele — este arta artelor” — adică arta cea mai mare, cea mai însemnată. Datorința ai și tu, ca să te dedici cu toate puterile sufletului tău acestei arte, să te educi, se te formezi astfel, ca să devii sfânt.

Pare-că văd cum încrețești din frunte, când auzi acest cuvânt! Cu toate că nu ai nici un motiv de indignare nici tu și nici alții; groaza și antipatia de acest cuvânt mi-o esplic... de acolo, că și tu iubite cetitorule, ca toți tinerii înțelegi greșit acest cuvânt. Indată-ți închipui, că ar trebui să-ți îngropi viața în vre-o mănăstire întunecoasă, chinându-ți trupul cu tot felul de pedepse. Pe când de fapt realitatea e de parte de așa ceva și greșesc foarte mult aceia, cari se cugetă, că cineva poate trăi o viață sfântă numai îndeplinind lucruri extraordinare, sau de tot grele; motivul este pentru-că un lucru, care este scopul nostru al tuturor, spre care așadar trebuie să ne îndreptăm toate forțele nu poate fi ceva extraordinar. Și oamenii pe cari îi onorăm azi de sfinți, și-au câștigat atributul acesta prin împlinirea conștientă și perfectă a lucrurilor sau ocupațiilor comune, zilnice. Avem pe sf. Ioan Botezătorul, despre care însuși Mântuitorul a zis, că e cel mai mare dintre cei născuți din muieri și el nu a făcut nici o minune.

Omul are se aleagă între două: ori să devină sfânt și astfel locuitor al raiului, ori fiul condamnării, al nefericirii vecinice. Nu te teme deci, căci Dumnezeu ne a creat pentru un scop mare supranatural; și tot el în îndurarea sa nemăsurată ne-a dat și mijloacele de lipsă, ca să ne putem ajunge scopul. Folosește deci mijloacele pe cari ni-le întinde școala lui Hristos și îți vei ajunge scopul înalt: vei deveni sfânt! Cu alte cuvinte îți zic: fii creștin-catolic zelos, conștient, nu numai după nume, fără și cu faptele și iată, că meriți numele de sfânt.

Ne-a ușurat foarte mult scopul nostru a deveni sfinți însuși fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos, care nu numai a întemeiat o biserică perfectă, ci a înzestrat-o cu toate mijloacele de lipsă.

În biserică lui Hristos afli: ideal, care să te însufletească, afli calea cea adevărată, pe care trebuie să mergi și ajutor însemnat, ca să poți ajunge la bun sfârșit. Dar mântuitorul nu ne-a dat îndrumări numai cu cuvântul ca se știm cum să ne îndreptăm viața, ci însuși ne-a servit ca modelul cel mai perfect. În bunătatea sa fără margini a luat chip omănesc, a devenit pentru noi băiat, s'a făcut tânăr și bărbat și astfel ca cel mai bun învățător și prin viața sa ne-a descris și eternizat icoana omului cu viața curată, desăvârșită și sfântă. Pe El să-l urmezi cu însuflețirea și constanța unui adevărat artist și vei deveni artist mare. Fiecare măiestrie, ca și ori-care artă își are anumite apucături proprii, pe care până nu le însușește fiecare artist, merită numai numele de cărpaci.

Nu am de gând se scriu despre omul perfect sau sfânt, departe fiind-că nu află de potrivit, ca un om, care însuși e imperfect să scrie despre viața desăvârșită, de altă parte scrierea s'ar estinde prea tare și apoi cunosc prea bine groaza oamenilor de volume mari. Mă voi nizu să surprind numai o parte din viața desăvârșită: să pun înaintea ochilor tăi icoana omului cu viața curată!

Baza, temelul vieții și al activității pământești este sănătatea. fără de sănătate viața-i un chi și e limpede, că nici nu putem lucra nimica.

Temelul vieții morale, este viața curată care nu este altceva decât sănătatea vieții morale. ce e sănătatea pentru viața trupului, aceea e viața curată pentru viața spiritului. Ba mai mult, viața curată este o recerință a sănătății trupesti. Înțelegi așadar, că trectez despre elementele primordiale, cari sunt de lipsă la ajungerea, înălțime și fericirei, ce ne-am propus.

Incepe deci lucru, cu tot focul și însuflețirea sufletului tău!

Stăruie pentru ajungerea scopului tău mare, cu toată încăpăținarea cu tot fanatismul. Fanatismul nu e altceva decât o pasiune vehementă. Dacă te însuflețești pentru vre-un scop nobil, sublim, atunci acest fanatism e bun.

Toți oamenii mari și geniali ai lumii, toți sfinții au fost fanatici, pentru-că au avut de scop un lucru mare, nobil și l'au voit cu toată energia lor. Nici nu poți face un lucru mare, fără însuflețire caldă, fără fanatism! Profundul Carlyle încă trebuie să recunoască: „Nimenia, care țintește spre ajungerea unui lucru mare, nu poate spera rezultat bun, decât sub aceasta condițiune: ori îmi ajung scopul, ori mai bine să mor!”

Sum vesel, că ai ambiția nobilă de a deveni scriitor mare, orator vestit, comandant sărbătorit, dar decât toate și toți aceștia e mai mare, e mai însemnat omul moral.

Toate gloriile pământești sunt trecătoare, valoarea omului moral e eternă. Sunt unele animale mărunte a căror viață apune cu apusul soarelui! Omul nu e creat pentru așa scurtă durată, el are să trăiască în veci, viața îi decurge în o eternitate neîntreruptă. Viața pământească e numai introducerea în viața omenească, continuarea ei urmează în viața dincolo de mormânt — și încă fără teama de a se găta sau sfârși vre-odată. Fii dar înțelept și vezi, că nu e lucru potrivit cu demnitatea omenească să te ocupi și se te îngrijești numai de viața cea scurtă pământească.

De bunăseamă ai văzut și tu bucuria copiilor, când le-a succes să facă clăbuci de săpun în toate colorile, beșicele aceste plutesc o clipită-două în aer, apoi să pierd — fără se le rămână vre-o urmă!

În ochii lui Dumnezeu toți suntem copii, și toată alergarea noastră după oficii bune, după bani și renume, vor fi socotite înaintea lui ca și clăbucii de săpun, cari dispar fără nici o urmă. Se pare, că aceasta o spune și poetul durerilor Eminescu în scrisoarea I:

„Iar în lumea aceasta mare, noi copii ai
lumei mici.)
Facem pe pământul nostru mușunoaie de
furnici.)

Microscopice popoare, regi, oșteni și învățați,
Ne succedem generații și ne credem minunați.”

După-ce aleargă oamenii în zilele noastre? Unul dorește frumsețe, altul oftează după direcătorii, al treilea își consumă energiile în câștigarea științei, cei mai mulți însă se însuflețesc pentru bani și partii grase. Toate aceste însă nu sunt cu mult mai de preț decât clăbucii de săpun și te convingi despre aceasta, când vezi în morminte zăcând frumsețea noastră, talentele și bogățiile... cari toate, toate au dispărut ca și când nici n'ar fi fost! Toate bogățiile, frumsețile, onorurile, științele pentru cari atâta ne luptăm în sine socotite sunt nimica, sunt mușunoaie de furnici, — atunci însă au preț, când le câștigăm și folosim pentru mărirea lui Dumnezeu și binele nostru sufletesc.

Tu iubite cetitorule, poate nu te-ai hotărât încă cu privire la cariera, ce îți vei alege, nici nu presințești, ce se va alege din tine, dar aceasta nu împoartă, alege-ți un ideal sublim, mare, ca un artist adevărat ce ești. Nu alerga pe calea cea largă, nu-ți lua de scop vre-un bine pământesc, căci totdeauna vei rămânea, om neînsemnat, pigmeu; ci stindardul ideal spre care să mergi, să-ți fie viața curată și te asigur, că ori-și-care carieră-ți vei alege, vei deveni om mare, om însemnat! Viața curată înseamnă sănătate morală, din care izvoarește caracterul mare. Și iată, că, am ajuns la baza solidă a adevăratei mărimi, caracter firm — care impune nu numai oamenilor de bine, ci e recunoscut și din partea lui Dumnezeu; și noi cu deosebire de judecata lui, avem să ținem seamă!

Tinerimea se însuflețește pentru libertate, frățietate și egalitate.

(Va urma).

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

— Marcel, nu se cade ca pe regele în fața să-l lauzi și altădată să-l hulești, zise regele, luând în mână o coală scrisă. Să terminăm repede? — Alaltă eri, colo la hotel, în fața mai multor meseriași ai zis următoarele: „Pe hugenoți nu-i permis să-i ierți ci trebuie să tratezi cu ei după dreptate și să-i pedepsești. Poporul catolic pretinde dreptate. Pretinde pedepsirea celor păcătoși. Și ce observăm? La curte dușmanii noștri de moarte se împărtășesc în distincții. Azi multe mii de hugenoți se îngâmfează pe stradele Parizului, — și aceia încă din motivul, ca con-

ducătorul lor Coligny, la curte el e totul. Cum se pricepem asta? Carol se teme de puterea hugenoților? Așa crede, că n'a făcut destul când celea mai puternice fortărețe le-a lăsat să le ocupe ei? Ori crede, că nu-i destul că Coligny își bate joc de el când leagă alianță cu dușmanii externi? Cine-i tu stare să o priceapă asta? — No, și n'ai vorbit așa, prietino?

Marcel s'a ridicat drept.

— Da, maiestate, așa am zis! Nu-mi retrag nici un cuvânt.

— Bine. Tu-mi convini tare mult, zise Carol. Abunăseamă nu-ți vei retrage nici un cuvânt, nici din celea ce le-ai zis ulterior. „Regele chiamă în ajutor pe francezi și încă în contra trădătorilor și în contra acelor, cari necinstesc religiunea și ne sunt dușmani. — Fiecare cetățean bun își oferă cu drag brațul pentru deprinderea dreptății“. Acestea le susții și acum?

— Da maiestate!

— Dar crezi, că dacă ași voi să fac dreptate supușilor mei, pedepsind pe Hugenoți, oare parisienii mi-ar sta în ajutor?

— Cu toată siguranța. Moarte hugenoților! va striga întreg Parisul, zise Marcel.

— Bine-i. Să te prind în cuvânt, a-đause regele. În noaptea asta, admiratul împreună cu toți hugenoții vor fi măcelăriți. Totul e pregătit deja. — Când după miezul nopții va suna clopotul din castel, să ști că se începe măcelul. Se vor ilumina toate casele. Ai noștri pentruca să fie cunoscuți, vor purta o frunză albă, precum și o cruce albă pe pălărie ori pe coif. — Lucrul nu-i ușor, câți oameni poți dă să ne câștigi?

— Maiestate, primește înainte de toate mulțumirea tuturor pentru hotărîrea aceasta care ne va scăpa de toate nenorocirile. Toți vor sta în serviciul maiestății tale și vor stirpi pe dușman. Eu mă deoblig că încă în seara asta îți câștig douăzeci de mii, apți de-a prinde armele.

Carol îl privi întrebător pe general.

— Deajuns! zise acesta.

— Celealalte precauțiuni le vei face.

Președintele după aceea complimentându-se s'a depărtat.

NOAPTEA.

S'a lăsat totul în voia regelui: ori să abzie de tron, ori să permită efeptuirea măcelului, pornit de Ecaterina. La început Carol s'a îngrozit ce-i drept, dar mai târziu dând permisiunea s'a văzut silit să vază ucis nu numai pe admiral, pe care l'a încercat cu atâtea onoruri, ci pe toți hugenoții. Cugetându-se la faptele trecute ale hugenoților a permis să-i măcelărească pe toți. — Aștepta cu nerăbdare sosirea mometului, acelaia înfiorător. Ba în presara de Sf. Bartolomeu, împreună cu Bastard Angouleme, a făcut o plimbare călare pe străzile Parisului salutând cu drag pe conducătorii hugenoților cu cari s'a întâlnit.

Cu începerea nopții s'a schimbat și dispoziția lui sufletească. La masă n'a vorbit nimic. Nici chiar glumele iubitului său Rochefoucauld încă nu l'au putut face să zîmbească. Cei cari nu erau introduși în celea ce au să se întâmple la noapte zicea că-i supărat pentru Coligny. Secretul a fost mare. N'a știut de el nici Margareta, sora regelui.

Unii cari sunt mai simțitori, știricesc

și întăleg pe căi ascunse de nefericirile ce vor să se întâmple.

Între aceia aparținea și contesa Blanca Autremont. Reîntorcându-se în odaia ei s'a simțit într'o dispoziție foarte tristă. Sa oprit la fereastră și privi afară în întuneric, cași când ar presimți, că are să se întâmple ceva neobișnuit. Și-a pus mâinile pe piept, iar ochii și ia ridicat spre cer, ca și când ar implora ajutor dela cineva.

Cameriera ei a observat dispoziția ei.

— Te simțеști rău nobilă contesă?

— Oh, Dzeule mă tem foarte! Ce o să însemne asta?

— Vor fi valorile de sânge.

— Nu, nu încă nici când nu ni-am simțit așa. Cași când din depărtare s'ar apropia ceva înfiorător. Am niște vedenii teribile. Privește în noapte afară! E o întunecime neobișnuită! Parcă prevăd că noaptea ar aduce ceva rău foarte mare. Pst, nauzi nimic?

— Nimic! E o liniște mortală.

— Auzi, parcă de nou ar fi gemut greu cineva.

Contesa s'a așezat pe un fotoliu ascultând de nou cu nerăbdare. Apoi îndată s'a ridicat.

— Mă simt așa de nu știu cum! Pentru ce mă tem? Ce mă umple de groază? Mi-se pare ca și când ceva obiect monstru ar cădea asupra noastră. Parcă ceva monștrii se apropie de noi. Dumnezeuule, păzește-ne!

— Doar m'am înfricat pentru rana lui Coligny?

— Hedviga, scumpa mea, azi n'ai văzut pe nobilul marquis?

— Nici azi nici ieri. De sigur e în serviciul admiralului. Cum am auzit, ieri l'au văzut în odăile regelui.

— Doar pe el îl amenință ceva pericol? Ori vre-o nenorocire? Pentru ce ieri și azi n'a fost aici? Chiar și din serviciu ar fi trebuit să vină, să ne salute numai. — Ori poate s'a bolnăvit, sau a fost otrăvit!

— Pardon contesă. Acestea sunt numai închipuiri. Cine ar voi să pearză pe un așa om ca el? El n'are nici un dușman.

— Se poate totuși. Se întâmplă ceva, căci am teribile presimțiri! Și ce ar fi mai greu pentru mine decât s'aud că Hugo e în nefericire ori e mort? Dumnezeuule fi cu mine!

Apoi a palizit. Zădarnic s'a încercat cameriera să o liniștească.

— Să nu chem pe tatăl său? — zise Hedviga.

— Câte oare sunt?

— Au trecut zece.

— Au trecut? Nu se cade să mai trimitem după el. Ne oprește bontonul.

După tatăl băiatului poți trimite ori când, chiar și noaptea în orice oră.

— După tatăl său da, — dar nu după el, pe care îl amenință pericolul în casa lui Coligny. Chiar mie mi-ar plăcea să merg după el, să știricesc ceva pe unde se află? Urăse regulele bontonului, cari mă împedecă dela așa ceva și mă silesc să nu-mi pot împlini dorința, ci să mă usuc aici. Trebuie să merg!

— E permis să te însoțesc, nobilă contesă?

— Vei rămânea aici! Mă voi convinge eu despre toate și nu peste mult mă voi și reîntoarce.

Deschise ușa și a făcut câțiva pași pe coridorul iluminat. Era tare iritată. Auzia și cel mai mic șgomot. Auzi zingănitul armelor de sub porțile celea mari. În odăile de sus domnea liniște. În chiliile de lângă regele se auziau glasuri înădușite.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

O revistă nouă: „Românismul“ Trei profesori bine cunoscuți, cari au rol în mișcarea națională au decis să publice o revistă ai cărei prim număr va avea în frunte apelul ce-l reproducem mai jos.

Apelul explică menirea revistei.

Abonamentele: 10 Lei pe an, iar pentru învățători și preoți de sat 5 lei, se pot trimite de pe acum la administrația revistei „Românismul“, strada Italiană, 31, București.

Revista va apare la 1 Februarie 1913.

Indemnăm publicul să spriginească călduros această revistă care va răspunde unei nevoi simțite.

Iată apelul ei:

Apel.

„Românismul“ se înfățișază — de început — în forma modestă a unei reviste mici are însă conștiința că va fi de folos țării și neamului; și de-aceea îndrăznește să ceară lumii ajutor material și moral, pentru ca să poată trăi cu cinste și să lupte fără preget. În raport cu ajutorul dat „Românismul“ își va mări formatul, va spori paginile sale și va înmulți problemele cu care se va ocupa, înecând să devie o oglindă a vieții românești de pretutindeni.

Din revista noastră vor lipsi toate fantaziile care nu pot trece drept urmări posibile, imediate sau apropiate ale stărilor reale, dela care orice acțiune culturală sau politică trebuie să pornească. Studiul faptelor bine controlate și chibzuirea nepripiată a importanței lor ne vor ajuta să fim, în naționalismul nostru, *realiști*.

În fondul faptelor și mișcărilor vom căuta cu zel energiile care se manifestă în ele; vom calcula mărimea lor, le vom cerceta efectele și le vom striga și din parte-ne: „Înainte, spre glorie!“ sau: „Înapoi, satano!“ Pentruca așa ni se pare că astăzi noi de nimic nu avem mai multă nevoie decât de această cântărire a năvalnicilor energii care din viața noastră au făcut, în toate regiunile românești, o viață bogată în lupte, dar și în răniri netrebuincioasă. Cu fericire vom arăta pe *oamenii reprezentativi*, în care energiile saltă sus și devin povățuitoare de conștiințe cu vorbă cumpătată și îndurerată vom arăta și pe cei ce nu sunt nici necesari propășirei, nici vednici de onoruri. Vom prinde lumina stelelor națiunii și o vom arăta și altora.

Granitele până unde bat luminile lor sunt largi. Acesta trec dincolo de munți înalți, bat peste ape late. Mulți ochi le caută lucitori de bucurie, multe piepturi se mișcă de simțirile ce li se atită. Să trimetăm deci pretutindeni numai cuvinte drepte și curate, pentru ca nădejdiile să sporească și să nască numai fapte bune pretutindeni!

Să nu ni să ceară însă un program. Noi nu suntem și au vom fi un partid. Noi

suntem un glas al sentimentului național, un ecou al milioanei românești adunate împrejurul Carpaților. Noi îi vom asculta pe toți dar vom urma numai pe cei buni. Vom avea — să nu se îndoiască nimeni — și curajul propriei păreri, propriei alegeri, propriei fapte care nu va mai imita: *Vom încerca să și conducem sentimentul public căutându-i expresia cea mai sinceră și alegând mijloace eficiente pentru luptele naționale.*

Ne înfățișăm lumii într'un timp în care la Sudul României noastre se sfârșeste un războiu extraordinar de barbar și în care alt războiu greu — și poate sfânt — amenință să înceapă la Nordul ei. Suntem deci datori să privim cu sete ce lucrează vecinii noștri, cei de aproape și cei de departe, vecinii de granițe și vecinii de interese, pentru-ca să știm lămurit ce pateri de-ale lor izbucnesc în tratate economice și diplomatice, în vorbe parlamentare și militărești. În gesturi regale și împărătești. Mai mult decât oricând, suntem astăzi datori să facem și *politică externă*: politica de orientare, căci pe cea activă, țara a lăsat-o numai în grija câtorva bărbați cari rar vorbesc, deși mulți Români i-ar înțelege cu ușurință și i-ar sprijini, după vreme, cu tăcere cuminte sau cu explozii patriotice.

Aici se sfârșește apelul nostru și începe scrisul.

Simpatia lumii este singurul noroc ce ni-l dorim.*)

V. Arion

profesor la universitatea din Iași

V. Pârvan.

profesor la universitatea din București

G. Bogdan-Duică,

profesor la liceul «Mihailu-Viteazul» din București.

Nouă bucurie vestim obștei românești: Icoana cu chipurile lui **Horia, Cloșca, Crișan**, a fost scoasă de sub tipar! E o icoană națională, lucrată cu multă grijă, în colorii și se află de vânzare la „*Librăria Națională*” S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros). Icoana capilor revoluției dela 1784, e făcută după chipurile care se află în Muzeul-Bruckenthal din Sibiu, chipuri de pe vremea lui Horea, făcute de un pictor de atunci la cererea guvernatorului Ardealului, ca se rămână chipul resculătorilor țărani. De pe acele tablouri din muzeu s'a luat fotografie, iar după fotografie a făcut Librăria icoana aceasta. Așadar e chipul cât să poate de credincios a eroului Horia și a soților sei. Se poate căpăta pentru suma de 2 cor. 50 fil. franco, — iar franco-recomandat (când e sigur, că nu se perde pe postă), pentru cor. 2.75. Cei care comandă la un loc 10 bucăți, le capătă înloc de 27.50, cu numai 21 cor. Cereți toți această icoană frumoasă, care e o podoabă vrednică a casei fiecărui român. Prețul să-l trimiteți înainte, căci cu ramburs nu se trimite icoana! — Tot aici și tot cu acel preț: „*Intrarea lui Mihailu Viteazul în Alba-Iulia*”. Cine comandă amândouă chipurile de-odată, erută cheltueala de postă la unul din ele! Cu 4 cor. 70 fil. (înloc de 5 cor.) le capătă pe amândouă franco, sau

*) Ziarele din provincie, cărora nu li se va fi trimis acest apel, sunt rugate să-l reproducă.

cu 4 cor. 95 franco-recomandat, înloc de 5.50. Trimiteți prețul înainte la „*Librăria Națională*” S. Bornemisa Orăștie—Szászváros.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea icoanelor 4⁵/₁₆ cm.

Biblioteca pentru toți.

Gabriel Compayré „Pestalozzi și Educația elementară” Biblioteca pentru toți 768—769.

Una din broșurile cari ar putea interesa corpul didactic de orice grad, fără îndoială e și această traducere în românește a d-lui T. Popovici.

Autorul a scris această carte pentru a contribui la omagiile de recunoștință și admirație datorite celebrului autor al romanului „Leonard și Gertruda”, neobositului învățător și neîntrecutului revelator al dezvoltării naturii copilărești. Acest fapt desigur pacondus pe autor a ne prezenta în o broșură, deși mică dar interesantă, un tablou complet aproape de perpetiile multiple ale vieții, carierei și operile pedagogului și metodicianului Pestalozzi. Influența considerabilă în întreaga Europa-centrală și care a fost prezisă de Pestalozzi, cum și critica numeroaselor scrieri, fac broșura să prezente mai mult interes. Prețul 60 bani. A se cere la Librăria editoare Leon Alcalay București.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5.30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7.30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru bibliotecă. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

La mormântul Metropolitului Atanasie Anghel întemeietorul Unirii cu Roma, discurs rostit de Dr. E. Dăiauu, Blaj 1912.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 2.20 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertésítő könyvecské** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto
Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul sau din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobat din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
" " " doi " 1.20
" " " trei " 1.60
plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comande se pot face la *Tipografia Seminarială*

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgică f. 8° 586 pag. 5.40 cor. Sunt indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela *Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj* cu prețul 9.50 cor.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Udatul în pat! Se poate opri la moment!
Deslușiri dă gratuit, dacă i-se comunică datele etății și sexului: **Georg Pfaller** în **Nürnberg K. 44 [Bavaria].**
(9) 1-52

Anunț.

Pentru societatea de consum și valorizare din Rebrisoara (Kisrebra p. u. Naszód, Besztercze-Naszódmegye) să caută un conducător cu cautiune de 1000 cor., pe lângă leafă deocamdată: 60 cor. lunar, 1% din circulație*), quartir comod și grădină precum și 100 litere petrol pentru luminat (anual). Căsătorii sunt preferiți.

Rebrisoara, 26 Ianuarie 1913.

[8] 3-3

Anton Precup,
protopop.

*) Circulația anului prim 1911 a fost 26.910 cor. 1912 a fost 41.998 cor.